

فهم درست زندگی

حسین امینی پویا

در شماره قبل گفتیم زندگی مقوله‌ای عینی، جدی و مهم است، اما آیا زندگی ما انسان‌ها محدود به زندگی در همین دنیاست؟ یا بعد از این مرحله حیات دیگری را تجربه خواهیم کرد؟ آیا اینکه بدانیم زندگی ابدی در پیش داریم کافی است یا علاوه بر اینها باید بدانیم بین این زندگی و زندگی ابدی ما رابطه‌ای هم برقرار است؟ آیا دانستن نوع این رابطه اهمیت ندارد؟

در این زندگی و به دست خود انسان کشت می‌شود. رابطه را - دنیا و آخرت - به شکلی باور داشتند آنها تصورشان این بود که باید از اینجا وسایل و امکانات زیست در جهان دیگر را همراه خود به گور ببرند.

از مکافات عمل غافل مشو گندم از گندم بروید جو ز جو بقول استاد شهید مطهری (ره): «ایمان و اعتقاد پاک و درست و مطابق با واقع خلق و خوبی پاکیزه و انسانی و منزه از حسادت‌ها، مکرها، حقد و کینه‌ها، غل و غش‌ها و نیز اعمال صالح که در جهت تکامل فرد و جامعه صورت می‌گیرد، خدمت‌ها، اخلاص‌ها و امثال اینها، سازنده یک حیات سعادتمندانه جاوید است برای انسان.

بر عکس، بی ایمانی‌ها و بی اعتقادی‌ها، باورهای غلط، خلق و خوبی‌های پلید، خودخواهی‌ها، خودپرستی‌ها، خودبینی‌ها،

ظلم‌ها و ستم‌ها، ریاکاری‌ها، رباخواری‌ها، دروغ، نهمت، خیانت، غیبت، سخن‌چینی، فتنه‌انگیزی، امتناع از عبادت و پرسش خدا و امثال اینها موجب حیات بسیار شقاوی‌آلود برای انسان در جهان آخرت است.»

(مجموعه آثار، ج ۲، ص ۵۲۰)

رابطه دو زندگی

در گذشته‌های دور نیز بسیاری این رابطه را - دنیا و آخرت - به شکلی باور داشتند آنها تصورشان این بود که باید از اینجا وسایل و امکانات زیست در جهان دیگر را همراه خود به گور ببرند.

هنوز هم گاهی با کشف گورهای باستانی در بعضی مناطق جهان امکانات اولیه زندگی، زیست‌آلات، پول، سکه و حتی غذا در کنار اسکلت مردگان یافت می‌شود.

بله بی‌گمان بین زندگی در دنیا و حیات ابدی در آخرت رابطه وجود دارد، اما رابطه‌ای فراتر از این نوع رابطه‌ها، قرآن به ما می‌آموزد این دو زندگی - دنیا و آخرت - اصلاً از یکدیگر جدا نیستند؛ یعنی عالم دیگر مرتباً از وجود است که شکل دهنده آن نیات و اعمال ما در دنیاست.

دنیا، کشتزار است

نکته بسیار مهمی که کتب آسمانی، ما را به آن توجه داده‌اند پیوستگی این دو حیات است. پیامبر (ص) در تعبیر جالبی فرموده‌اند: «الدنيا مزرعة الاخرين، دنيا کشت‌گاه آخرت است.» یعنی بذر حیات ابدی

محصول بذرها

به‌همین سبب انسان باورمند به حیات جاودانه، همواره کمال دقت را در اندیشه‌ها، اخلاق و رفتار خویش به کار می‌برد؛ زیرا می‌داند که اینها امور گذرا نیستند بلکه بذرهایی هستند که روزی محصول خواهند داد و باید نتیجه و پایان آنها را دید.

به قول مولانا:

هر که پایان بین تر مسعودتر جدّتر او کارد که افزون دید بر یعنی کسی که عاقبت کارها را می‌بیند

آگاهانه زندگی کنیم

حال که وقت و عمر ارزش گرانسنجی دارند و هر کاری که در فرصت محدود دنیا انجام می‌دهیم در سرنوشت ابدی ما تاثیر مستقیم دارد.

آیا می‌توانیم اوقات فراغت خود را بله هر شکلی که خواستیم بگذرانیم؟ مگر بسیاری از تفریحات گناه‌آلود نیستند؟

آیا رواست پیمانه عمر خویش را با هر چیزی پر سازیم؟ فرضای می‌توانیم اوقات خویش را با هر نوع گپ و گفتگو بگذرانیم؟ غبیت، دروغ، تهمت و سخن‌چینی مگر ناپسند نیستند؟

از امام علی(ع) بشنویم که فرموده است: «از آنچه نمی‌دانی لب فروپند بلکه هر چه را هم که می‌دانی مگو؛ زیرا خداوند بر همه اعضای بدن تو واجباتی معین کرده که روز رستاخیز از آن بازخواست خواهد کرد (نهج‌البلاغه، کلمات قصار ۳۸۲)

می‌بینید که هر کدام از اینها اصولی دارد و حد و مرزی. چهارچوب اصلی آن است که قبل از هر کاری توجه کنیم که آن کار مورد رضایت خدا و در تضاد با آخرت ماناشد.

آری نیاید لذت جاودان را به خاطر لذتی آنی و موقت از دست داد. خوشبختانه قرآن و روایات سرشار از الگوهایی هستند که شیوه زیستن درست را معرفی می‌کنند. باید سبک زندگی مؤمنانه را بشناسیم و زندگی خود را بر آن اساس، شکل بدهیم.

تا سرانجامی نیکو داشته باشیم که خداوند فرموده است: «آنها که ایمان آورده و کار شایسته انجام دادند پاکیزه‌ترین (زندگی) نصیبیشان است و بهترین سرانجام‌ها».

[رعد: ۲۹]

خوشبخت‌تر است. چنین کسی با تلاش بیشتر می‌کارد چرا که محصول آن را افروزن تر می‌بیند.

زانکه داند کین جهان کاشتن هست بهر محشر برداشتن (مثنوی، دفتر چهارم، آیات ۸۹ - ۲۹۸۸)

می‌بینید که فهم درست زندگی به درک درست نسبت میان زندگی دنیا و آخرت مربوط است. انسان برای تنگنای این جهان آفریده نشده است. دین به ما می‌آموزد که حیات آدمی محدود به این دنیا نیست و دنیا قطعه‌ای از پازل زندگی انسان و مقدمه حیات اصیل و پایدار وی است.

دنیا مقدمه آخرت

با این نگاه زندگی دنیا به رغم تصور برخی دیگر نمی‌تواند به ذاته منفی و کم‌ارزش باشد. بلکه به عنوان مقدمه زندگی اخروی دارای ارزش بسیاری نیز هست. (نهج‌البلاغه، کلمات قصار ۱۳۱) در پرتو چنین رویکردی است که ارزش گرانسنج وقت و عمر درک می‌شود؛ زیرا انسان در مدت کوتاه عمر دنیوی است که می‌تواند با بهره‌گیری از الگوهای رفتاری مناسب کارهای نیک انجام دهد و خوشبختی بینهایت آخرت و لذت تمام‌نشدنی آن را تجربه کند.

درست زندگی کنیم

اگر باور داشته باشیم که حیات اصلی در جای دیگری - آخرت - است و اگر معتقد باشیم زندگی محدود دنیا هدف حیات نیست و ایمان داشته باشیم که اعمال ما در این جهان به شکل مستقیم در سرنوشت ابدی ما در جهان دیگر مؤثر است جز این است که همه اینها انگیزه‌ای قوی در ما پدید می‌آورد که به دنبال آموختن شیوه درست زندگی و زیستنی انسانی باشیم.

می‌بینید که باور راستین به خدا و قیامت، به زندگی ما در دنیا شکل نوبی می‌بخشد. ما اگر دین‌داریم زندگی‌مان نیز باید مظهر دین‌داریمان باشد. بله کسی که به خدا و قیامت معتقد است در هر کاری باید رضایت خدا را در نظر داشته باشد و به بازتاب آن عمل بر زندگی بعدی خویش بیندیشند. چه زیبا فرموده است امام علی(ع): «خوشا به حال کسی که به یاد آخرت باشد و کارها را با در نظر گرفتن معاد انتخاب کند.» (نهج‌البلاغه، کلمات قصار ۴۴)